

KVIETIMAS TEIKTI INFORMACIJĄ DĖL TŪO PAČIU METU ATLIEKAMO ĮVERTINIMO IR POVEIKIO VERTINIMO

Šiuo dokumentu siekiama informuoti visuomenę ir suinteresuotuosius subjektus apie Komisijos darbą, kad jie galėtų teikti grįžtamąją informaciją apie numatomą iniciatyvą ir veiksmingai dalyvauti konsultacijose.

Šių grupių atstovus prašome išreikšti savo nuomonę apie Komisijos požiūrį į problemą ir galimus sprendimus, taip pat pateikti visą turimą svarbią informaciją, be kita ko, apie galimą įvairių galimybių poveikį.

INICIATYVOS PAVADINIMAS	Kietojo kuro vietinių patalpų šildytuvų ekologinio projektavimo reikalavimai
VADOVAUJANTIS (ATSAKINGAS SKYRIUS) GD	Energetikos GD, B.3 skyrius. Pastatai ir gaminiai
TIKĖTINAS INICIATYVOS TIPAS	Komisijos įgyvendinimo reglamentas, kuriuo nustatomi kietojo kuro vietinių patalpų šildytuvų ekologinio projektavimo reikalavimai (Reglamentas (ES) 2015/1185)
ORIENTACINĖS DATOS	Numatyta priimti iki 2024 m. IV ketv.
PAPILDOMA INFORMACIJA	http://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-efficiency/energy-efficient-products

Šis dokumentas teikiamas tik susipažinti. Jis neturi įtakos galutiniam Komisijos sprendimui dėl to, ar ši iniciatyva bus įgyvendinama, ar dėl jos galutinio turinio. Visi šiame dokumente aprašyti iniciatyvos elementai, įskaitant įgyvendinimo datas, gali keistis.

A. Politinės aplinkybės, įvertinimas, problemos apibūdinimas ir subsidiarumo patikra

Politinės aplinkybės

Ekologinis projektavimas padeda įgyvendinti Europos žaliąjį kursą¹ su energija susijusių gaminių srityje. Jis padėjo sumažinti vartotojų sąskaitas už energiją ir padidinti ES tiekimo saugumą, nes suvartojama mažiau pirminės energijos ir mažiau energijos importuojama. Ekologinis projektavimas taip pat padėjo sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, ekonomiškai efektyviai švelninant klimato kaitą. Be to, jis padėjo sumažinti įrenginių, pvz., kietojo kuro vietinių patalpų šildytuvų, išmetamų teršalų kiekį ir taip prisidėjo prie Nulinės taršos veiksmų plano tikslų įgyvendinimo. Siekiant užtikrinti, kad, atsižvelgiant į technologijų ir rinkos pokyčius, esamos priemonės išliktų aktualios, efektyvios ir veiksmingos, jos turi būti reguliariai peržiūrimos. Naujausiame Komisijos 2022–2024 m. ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo darbo plane² numatyta peržiūrėti kietojo kuro vietinių patalpų šildytuvų ekologinio projektavimo priemones. Plane taip pat pabrėžiama, kad ekologinis projektavimas turėtų labiau prisidėti prie žiedinės ekonomikos, pavyzdžiui, sistemingiau sprendžiant tokius medžiagų naudojimo efektyvumo klausimus kaip patvarumas, taisomumas ir perdirbamumas. Kartu su šia peržiūra Komisija atlieka vietinių patalpų šildytuvų energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo peržiūrą.

Įvertinimas

Atliekant įvertinimą bus įvertinti galiojančių ekologinio projektavimo teisės aktų (energijos vartojimo efektyvumo ženklavimui taikoma atskira pažangesnė iniciatyva³), taikomų nuo 2015 m. birželio 1 d. į ES rinką tiekiamiems vietiniams patalpų šildytuvams, veiksmingumas. Įvertinimo laikotarpis prasideda prieš taikymo pradžios datą, siekiant nustatyti galimą gaminių pritaikymą prie naujų priemonių nuo to momento, kai suinteresuotieji subjektai apie jas sužinojo. Į įvertinimo rezultatus bus atsižvelgta atliekant poveikio vertinimą, pridėdamą prie reglamento projekto, kuriame gali būti numatyta naujų ekologinio projektavimo priemonių. Įvertinimas bus atliekamas pagal visus penkis vertinimo kriterijus (veiksmingumas, efektyvumas, aktualumas, nuoseklumas ir pridėtinė vertė). Pagal veiksmingumo kriterijų bus vertinami energijos suvartojimo ir išmetamųjų teršalų kiekio pokyčiai įvertinimo laikotarpiu. Pagal efektyvumo kriterijų bus vertinamos šių pokyčių ekonominės sąnaudos ir nauda. Pagal aktualumo kriterijų bus vertinamos galimybės tobulinti dabartines technologijas taikant patobulintas ekologinio projektavimo priemones. Pridėtinė vertė bus vertinama atsižvelgiant į išlaidas, susijusias su ES masto veiksmų nebuvimu, o nuoseklumas – pagal dabartinės ir būsimos teisės aktų sistemos galimas sąsajas su ekologiniu projektavimu.

Problema, kurią siekiama spręsti šia iniciatyva

¹ [Europos žaliasis kursas, COM\(2019\) 640 final.](#)

² Komisijos komunikatas „2022–2024 m. ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo darbo planas“, 2022/C 182/01 (OL C 182, 2022 5 4, p. 1).

³ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13390>

Pagrindinė problema yra ta, kad, nepaisant pažangos, padarytos taikant nustatytus ES teisės aktus, kietojo kuro vietiniai patalpų šildytuvai (deginantys, pvz., anglis arba medieną) labai prisideda prie taršos, energijos vartojimo ir išmetamo šiltnamio efekto sukeliančių dujų kiekio ES. Tarša, daugiausia iš kietojo kuro vietinių patalpų šildytuvų kietųjų dalelių (KD), sudaro apie 4 proc. viso namų ūkių išmetamų kietųjų dalelių kiekio, o tai didina grėsmę žmonių sveikatai, visų pirma miestų teritorijose. Išmetamas šiltnamio efekto sukeliančių dujų kiekis sudaro apie 3 proc. viso namų ūkiuose išmetamo teršalų kiekio. Medienos deginimas neefektyviuose patalpų šildytuvuose taip pat nedera su klimatui nekenkiančiu medienos naudojimui ir netiesiogiai didina miškų sektoriaus išmetamą CO₂ kiekį.

Pagrindinė problema yra reguliavimo nepakankamumas, nes teisės aktai nepadėjo sumažinti kietojo kuro vietinių patalpų šildytuvų suvartojamos energijos kiekio gaminio lygmeniu. Iš EPREL⁴ duomenų, pagrįstų gamintojo deklaruota nominaliąją apkrova, matyti, kad vidutinis energijos vartojimo efektyvumas Reglamento (ES) 2015/1185 taikymo laikotarpiu nepagerėjo, o krosnių, kuriose deginamos malkos, atveju šiek tiek pablogėjo. Todėl rinkai vis dar tiekiamos neoptimalios degimo technologijos, susijusios su dideliu teršalų išmetimu, neefektyviu energijos naudojimu ir šiltnamio efekto sukeliančių dujų išmetimu. Be to, šildytuvai suprojektuoti taip, kad didžiausias veiksmingumas būtų pasiektas su tinkamu kietuoju kuru esant nominaliajai apkrovai, deklaruotai techninėje informacijoje, tačiau tokį režimą vartotojas pasirenka retai. Įranga dažnai veikia esant dalinei apkrovai, o tai paprastai lemia prastesnes eksploatacines charakteristikas, susijusias su išmetamaisiais teršalais. Šiuo metu ekologinio projektavimo teisės aktuose nėra reikalavimų dėl dalinės apkrovos.

Antra problema – rinkos nepakankamumas dėl nepakankamų žiedinės ekonomikos reglamentavimo nuostatų. Kuro ir medžiagų, reikalingų kietojo kuro vietiniams patalpų šildytuvams gaminti, gavyba, atliekų šalinimas ir perdirbimas yra produkto gyvavimo ciklo etapai, kuriais išmetami išmetamieji teršalai ir šiltnamio efekto sukeliančios dujos; su tais etapais susijusios sąnaudos neįskaičiuojamos į pirkimo kainą, tačiau visuomenė sąnaudas vis tiek patiria. Jei nebus imtasi jokių veiksmų, tikėtina, kad kietojo kuro vietinių patalpų šildytuvų indėlis į teršalų ir šiltnamio efekto sukeliančių dujų išmetimą ateinančiais metais išliks didelis. Nepatenkinami reikalavimai gali paskatinti daugiau vietos ar nacionalinių valdžios institucijų nustatyti papildomus reikalavimus kietojo kuro vietiniams patalpų šildytuvams, taip rizikuojant suskaidyti vidaus rinką.

Pagal REFIT principus bus vertinami teisės aktų supaprastinimo ir administracinių išlaidų mažinimo būdai.

ES veiksmų pagrindas (teisinis pagrindas ir subsidiarumo patikra)

Teisinis pagrindas

Ekologinio projektavimo direktyva 2009/125/EB grindžiama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 straipsniu, kuris yra vidaus rinkos veikimo priemonių teisinis pagrindas. Ta direktyva Parlamentas ir Taryba suteikė Komisijai teisėkūros įgaliojimus reglamentuoti su energija susijusių gaminių aplinkosauginį veiksmingumą, ypač jų energijos vartojimo efektyvumą. Tikimasi, kad Ekologinio projektavimo direktyvą pakeis Tvarių gaminių ekologinio projektavimo reglamentas, kurį Komisija pasiūlė 2022 m. kovo 30 d. ir kuriuo Komisijai suteikiami panašūs įgaliojimai priimti ekologinio projektavimo priemones.

Praktinis ES veiksmų poreikis

ES teisės aktuose, susijusiuose su šiais gaminiais, reikalaujama, kad Komisija persvarstytų teisės aktus atsižvelgdama į technologijų pažangą. Veiksmų šioms taisyklėms atnaujinti galima imtis tik ES lygmeniu. Šiuo metu galiojančiuose teisės aktuose gali nebūti tam tikrų aspektų, dėl kurių valstybės narės gali pageidauti imtis veiksmų. Jei ES nesiimtų veiksmų šiose srityse, valstybės narės galėtų nustatyti savo taisykles dėl nereglamentuojamų aspektų ir gaminių, kurios neišvengiamai skirtųsi dėl techninių aspektų sudėtingumo ir taip sutrikdytų bendrosios rinkos veikimą.

B. Tikslai ir politikos galimybės

Pagrindinis tikslas – užtikrinti, kad priemonėmis būtų labiau prisidedama prie energijos vartojimo efektyvumo, CO₂ ir teršalų išmetimo mažinimo ekonomiškai efektyviu būdu. Poveikio vertinime bus įvertinti bent jau šie pagrindiniai aspektai:

- matavimo ir bandymo metodai,
- energijos vartojimo ir medžiagų naudojimo efektyvumo reikalavimai,
- išmetamųjų teršalų reikalavimai,
- gaminių, kuriems taikomas šis reglamentas, grupė.

Poveikio vertinime bus apsvarstytos bent šios galimybės:

1. ES nesiima veiksmų (t. y. niekas nekeičiama).
2. Savanoriški susitarimai.

⁴ Europos energijos vartojimo efektyvumo etikete ženklinamų gaminių registro duomenų bazė.

3. Siekiama nustatyti vidutinio ir (arba) plataus užmojo energijos vartojimo efektyvumo ribines vertes ir (arba) vidutinio ir (arba) plataus užmojo teršalų ribines vertes esant nominaliajai ir daliai apkrovai. Ši galimybė gali apimti kietųjų dalelių ribines vertes pagal jų dydį (pvz., PM10, PM2,5).
4. Žiedinės ekonomikos priemonės. Siekiama nustatyti privalomą atsarginių dalių prieinamumą ir nurodyti taisomumo balą.

Poveikio vertinime taip pat gali būti įvertinti įvairūs pirmiau nurodytų politikos galimybių deriniai.

Bus įvertintas poveikis MVĮ. Bus atsižvelgta į pramonės asociacijų ir (arba) MVĮ nuomones.

Kiek teisės aktas dera su prisitaikymu prie klimato kaitos bus vertinama pagal Reglamento (ES) 2021/1119 dėl klimato teisės akto 6 straipsnio 4 dalį.

C. Tikėtinas poveikis

Pagrindinis šio gaminio poveikis aplinkai atsiranda naudojimo etapu. Didesnis mažiau teršiančių gaminių prieinamumas būtų naudingas gyvenamosioms vietovėms, kuriose kietojo kuro vietinių patalpų šildytuvų dalis didelė, o išmetamo CO₂ kiekio sumažėjimas turės teigiamą poveikį pasaulinei klimato kaitai. Ekonominiu požiūriu griežtesni ekologinio projektavimo reikalavimai gali lemti didesnes gaminių sąnaudas, didesnes kainas ir didesnę gamintojų, didmenininkų ir mažmenininkų apyvartą, o taip pat paskatinti darbo vietų kūrimą. Dėl apyvartos pokyčių neturėtų pasikeisti ekonominės veiklos vykdytojų pelningumas. Kadangi energijos vartojimo efektyvumo reikalavimais bus siekiama užtikrinti mažiausias vartotojų sąnaudas per gyvavimo ciklą, sutaupytos sąnaudos paprastai kompensuos didesnes gaminio kainas. Reikalavimų, darančių poveikį gaminio naudojimo trukmei, poveikis priklausys nuo to, ar vartotojai nuspręs pratęsti gaminio naudojimo trukmę, pavyzdžiui, atlikdami remontą, ir nuo su tuo susijusių išlaidų. Dėl ilgesnės naudojimo trukmės šiek tiek sumažės gamintojų gaminių pardavimas ir apyvarta, tačiau tokia pačia apimtimi turėtų padidėti remonto įmonių veikla ir apyvarta. To paties rinkos segmento ir kainų lygio gamintojų konkurencingumui poveikio nenumatoma, nes reikalavimai bus taikomi visiems lygiaverčiams gaminiams.

D. Geresnio reglamentavimo priemonės

Poveikio vertinimas ir įvertinimas

Siekiant padėti parengti šią iniciatyvą ir pagrįsti Komisijos sprendimą, bus atliktas nuoseklus įvertinimas ir poveikio vertinimas. Tikimasi, kad įvertinimas bus parengtas iki 2023 m. rugpjūčio mėn. pabaigos, o poveikio vertinimas – iki 2024 m. gegužės mėn. Numatoma, kad Reglamentavimo patikros valdyba poveikio vertinimą peržiūrės 2024 m. II ketv.

Konsultacijų strategija

Konsultacijų tikslas – informuoti visuomenę ir suinteresuotuosius subjektus ir paprašyti pateikti atsiliepimų apie numatomą iniciatyvą. Planuojama konsultacijų veikla:

- įvertinimo ir poveikio vertinimo darbo pažanga bus pristatyta Ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo konsultacijų forumui. Pirmasis posėdis numatytas 2023 m. IV ketv.
- paskelbus šį kvietimą teikti informaciją, portale „Išsakykite savo nuomonę“ bus pradėtos viešos konsultacijos ir 12 savaitių bus galima teikti pastabas visomis ES kalbomis;
- konsultacijos e. paštu su valstybėmis narėmis dėl rinkos priežiūros veiklos rezultatų;
- tiksliniai pokalbiai su pramonės asociacijomis ir įmonėmis. MVĮ bus pasirinktos iš asociacijų arba atlikus informacijos paieškas ir su jomis bus konsultuojamasi dėl pirmiau minėtų politikos galimybių poveikio jų veiklai;
- pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo akto projektui bus taikomas keturių savaitių atsiliepimų pateikimo laikotarpis ir PPO pranešimas.

Kodėl rengiame konsultacijas?

Siekiame suteikti suinteresuotiesiems subjektams galimybę pakomentuoti dabartinių kietojo kuro vietinių patalpų šildytuvų reglamentavimo taisyklių įgyvendinimo patirtį ir pagrindines poveikio vertinimui atlikti numatytas galimybes, taip pat pateikti papildomos informacijos apie rinkos ar technologijų pokyčius nuo ankstesnės analizės 2015 m.

Tikslinė auditorija

Ekspertai ir atitinkamų suinteresuotųjų šalių atstovai, įskaitant prietaisų gamintojus, vartotojų ar aplinkos apsaugos organizacijas, mažmeninės prekybos ar remonto įmones, nacionalines valdžios institucijas ir privačius asmenis, bet jais neapsiribojant.